

Det byggdes ett stall åt kungens bröder...

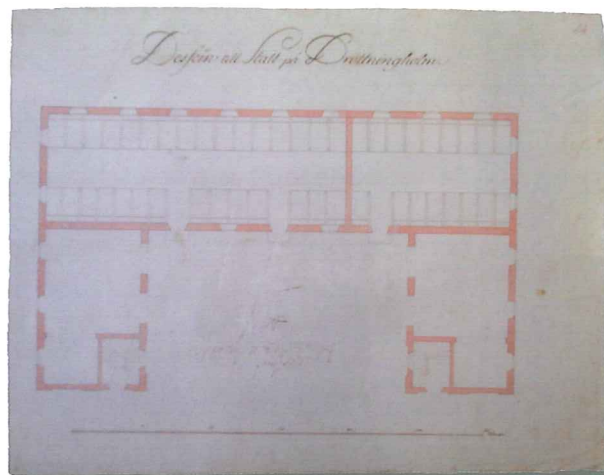
Drottningholmsbron 1905.
Hertigarnas Stall syns till höger i bilden och på vänstra sidan ser man Drottningholms slott.

I maj 2011 köpte Ekerö Bostäder Hertigarnas Stall i Drottningholm från Ekerö kommun. Sedan det först byggdes som just stall åt kungens bröder, hertigarna, har det även varit vårdshusrörelse, kontor och nu bostäder.

När man kommer över Drottningholmsbron hälsas man välkommen till Ekerö av det anrika Hertigarnas Stall. Sedan slutet av 1780-talet har byggnaden på Drottningholmsmalmen, granne med Drottningholms slott, blickat ut över vattnet och Kärsön. Hertigarnas Stall uppfördes som en direkt konsekvens av den nya väg- och broförbindelse mellan Drottningholm och Stockholm, som togs i bruk 1787.

Gustav III's godkännande

Färdigställandet av det omfattande väg- och broprojektet skulle helt naturligt medföra starkt ökade anspråk på hästtransporter och därmed också på stallplatser. Den 12 april 1782 godkände Gustaf III plan- och fasadritningar till Hertigarnas stall, sannolikt utförda av Carl Fredrik Adelcrantz. Namnet Hertigarnas stall anses byggnaden ha fått därför att den var avsedd för kungens bröder Karl och Fredriks hovhållning.

Plats för 50 spiltor

Den nya färdvägen fick monumentalitet och karaktär av paradgata genom att slottet och även Hertigarnas Stall var synliga i fonden, långt innan man anlände till Drottningholm. Stallbyggnaden, som har två framspringande flyglar mot gårdssidan, är uppförd av putsat och gulkalkat tegel i två våningar med inredd vind. Bottenvåningen innehöll stall med ca 50 spiltor samt vagnsutrymmen. I huvudvåningen fanns bostäder för kuskar och stalldrängar, medan sjölängans vindsvåning tjänstgjorde som magasin.

Flygfoto av Hertigarnas Stall 2011.

Tiderna förändras

Byggnaden behöll sin stallfunktion under hela 1800-talet och en bit in på 1900-talet, men inrymde också bostäder med låg social status. Mellan 1924 och 1973 drevs en vårdshusrörelse i byggnaden, vilket medförde omfattande invändiga förändringar. Södra delen av byggnadens huvudvåning byggdes om 1979 för att avpassas till kontorsverksamhet. Denna rörelse gick i konkurs 1981 varvid all verksamhet i Hertigarnas Stall upphörde. Byggnaden stod därefter tom i flera år.

Stallet blir hyresbostäder

I november 1985 köpte Ekerö kommun Hertigarnas Stall och inredde det med bostäder, företrädesvis för pensionärer. Bottenvåningen i den nordliga flygeln inreddes med en lokal för hemtjänsten. Vid ombyggnaden såg man till att bevara många av de ursprungliga detaljerna i huset. I huvudentrén finns fortfarande hästarnas vattenhvar kvar, i lägenheterna finns bjälkar blottade och än kan man se fästen för block och taljor sedan stalltiden.

Ekerö Bostäder blir stolt ägare

I maj 2011 köpte Ekerö Bostäder Hertigarnas Stall av Ekerö kommun. De 17 bostäderna följer regelverket i Ekerö Bostäders kösystem, men fortfarande är det ålderspensionärer som har företräde till bostäderna i huset. Hemtjänsten flyttade ut i början av 2012, och senare under våren flyttade Ross Arkitekter in i den norra flygeln i huset.

Byggnadsminne

Byggnaden är sedan 1986 ett byggnadsminne och ingår i världsarvet Drottningholm. En byggnadsminnesförklaring innebär att byggnaden måste bevaras för all framtid. Byggnaden får inte förvanskas, byggas om, eller rivas.

När en byggnad blivit byggnadsminne får den särskilda skyddsföreskrifter vilket innebär att man inte får göra ändringar eller ombyggnader utan tillstånd från Länsstyrelsen. Skyddsföreskrifterna ska skydda mot olämpliga förändringar föranledda av kortsiktiga behov och garantera att byggnadsminnena bevaras i så orört skick som möjligt. Det är fastighetsägaren som ansvarar för att byggnadsminnet vårdas och underhålls på sådant sätt att det kulturhistoriska värdet bevaras.

